

MIRNA MEŠTROVIĆ
MLADEN OBAD ŠĆITAROCI

MODELI IZGRADNJE LJETNIKOVAČKIH PREDJELA ZAGREBA

POVIJESNI MODELI IZGRADNJE
MODELI ZA NOVU IZGRADNJU
ARHITEKTONSKA I URBANISTIČKA OBILJEŽJA
IDENTITET LJETNIKOVAČKOG KRAJOLIKA
KRITERIJI OČUVANJA I UNAPRJEĐENJA

Ilustracija:

Krajolik duž Ulice Sveti Duh u Zagrebu, usporedba na digitalnoj orto-foto karti 2011. i 1968. godine (Izvor: Informacijski sustav prostornog uređenja MGIPU)

Literatura:

1. Crowe, S., Mitchell, M. (1988.), *The Pattern of Landscape*, Packard Publishing, London
2. Čorak, Ž.; Dobronić, L.; Franković, E.; Prelog, M., (1980.), *Povijesni identitet sjevernog područja grada Zagreba – podbrežja Medvednice*, Odjel za povijest umjetnosti, Centar za povijesne znanosti Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb
3. Meštrović, M. (2010.), *Zagrebački ljetnikovci od kraja 18. do početka 20. stoljeća – prostorno-pejsažna, urbanistička i arhitektonska obilježja*, magistarski rad, Arhitektonski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb
4. Meštrović, M., Obad Šćitaroci, M. (2011.), *Propisi i planiranje ljetnikovačkog područja Zagreba, 1857.-1940.*, „Prostor“, 19 (1): 114-125, Zagreb

Mr.sc. **Mirna Meštrović**, dipl.ing.arh.
Gradski ured za strategijsko planiranje
i razvoj Grada, Zagreb
mestrovic.mirna@gmail.com

Ākademik prof.dr.sc. **Mladen Obad Šćitaroci**, dipl.ing.arh.
Arhitektonski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
mos@arhitekt.hr, scitaroci@gmail.com,
www.scitaroci.hr

Istraživanje modela izgradnje ljetnikovačkih predjela rađeno je na primjeru Zagreba, a usmjereno je na povijesnu i suvremenu izgradnju brježuljkastoga krajolika južnih padina Medvednice koji prepoznajemo kao kulturni krajolik. Sve veći pritisci izgradnje koja ne uvažava ambijentalna obilježja i mjerilo prostora dovode do gubitka raznolikosti prostora i identiteta povijesnih mjesta te uzrokuju niz problema – od komunalne infrastrukture, prometne povezanosti, javnih i društvenih potreba do promjene krajolika i prepoznatljivih vizura.

Cilj je istraživanja utvrđivanje znanstveno utemeljenih načela za unaprjeđenje postojećega stanja i za novu izgradnju brježuljkastoga krajolika koji zahtijeva specifične odredbe za planiranje i izgradnju. Na primjeru zagrebačkoga ljetnikovačkog područja – podbrežja Medvednice, nekadašnjega krajolika niske gustoće izgradnje s dominantnim prirodnim doživljajem prostora i ljetnikovcima nastalim kao poseban oblik stanovanja koji obilježava nedjeljivost zgrade i ambijenta – provedeno je istraživanje metodološkim pristupom *Urbanizma naslijeđa* (*Heritage Urbanism*). Tim se pristupom utvrđuju identitetska ambijentalna obilježja (čimbenici identiteta) ljetnikovačkih predjela, a usporedbom uzoraka kulturnoga krajolika te prepoznavanjem povijesnoga modela planiranja i analizom postojećega nastoje se utvrditi suvremeni kriteriji za izgradnju kulturnoga krajolika urbanog tipa. Me-

todom usporedbe uzoraka povijesnih karata i planova ljetnikovačkih predjela utvrđeni su povijesni modeli i njihova identitetska obilježja. Uočene su dvije vrste povijesnih modela izgradnje: strukturalni modeli i modeli uvjetovani odnosom prema prostoru. **Stukturalne modele** možemo podijeliti na nekoliko podmodela: model spontane organizacije, model velikih posjeda, model pejsažne motivacije građenja, model planirane ljetnikovačke izgradnje, model visoke izgradnje, model popunjavanja preostalih prostora. **Modeli uvjetovani odnosom prema prostoru/ambijentu** mogu se razvrstati u tri podmodela: model koji uvažava prostor, koji djelomično uvažava prostor i koji ne uvažava prostor.

Na osnovi provedenih istraživanja uzoraka kulturnoga krajolika razmotrio se mogući pristup u pronalaženju metoda i modela koji će poslužiti u svrhu očuvanja naslijeđa.

Zaključuje se: da bi područja izgradnje ljetnikovačkih predjela očuvala svoja obilježja, potrebno je prije svega uvažavati oblike terena i mjerilo, kao i prostore povijesnih mjesta u strukturi krajolika. Mikroregulacijom područja moguće je očuvati ambijentalna obilježja, i to tako da nova izgradnja zadrži osnovne karakteristike ambijenta u pogledu dispozicije prostora, te horizontalnih i vertikalnih gabarita.